

D O N I E S I E N I A K O M U N I K A T Y
S P R A W O Z D A N I A

Henryk Błażejowski

STAN PRZYGOTOWANIA DO STUDIÓW STUDENTÓW
I ROKU WYCHOWANIA TECHNICZNEGO^x
/w świetle analizy statystycznej/

Celem niniejszego opracowania jest odpowiedź na pytanie, jakie jest przygotowanie wstępne studentów rozpoczynających studia wychowania technicznego?

1. I n f o r m a c j a m e t o d o l o g i c z n a

Badaniami objęto 58 studentów przyjętych na I rok wychowania technicznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy w roku ak. 1976/77 /studia dzienne/. W liczbie tej mieści się 43 mężczyzn /74,14 %/ oraz 15 kobiet /25,86 %/. Wśród nich 41 absolwentów technikum, co stanowi 70,69 %, oraz 17 absolwentów liceum ogólnokształcącego czyli 29,31 % ogółu. W badaniach korzystano z 3 źródeł informacji:

- a/ świadectwa maturalnego,
- b/ wyników egzaminów wstępnych,
- c/ wyników badań zdolności percepcyjnych.

W analizie statystycznej¹ uwzględniono:

- a/ średnią arytmetyczną z danych pogrupowanych,
- b/ odchylenie standardowe /normalne/,
- c/ współczynnik zmienności,
- d/ normy centylowe i stopnie selekcyjne.

x/ Częściowe wyniki badań prowadzonych pod kierunkiem doc. dra hab. Z. Wiatrowskiego.

- 1. Według symboliki i wzorów statystycznych przyjętych przez I.P. Guilforda, Podstawowe metody statystyczne w psychologii i pedagogice, Warszawa 1960 PWN.

2. Wyniki badań

a. Oceny uzyskane przez uczniów na świadectwach maturalnych

Wartości liczbowe i procentowe ocen maturalnych z matematyki i fizyki badanej grupy studentów ujmuje tabela 1.

Tabela 1.

Oceny maturalne

Przedmiot Ocena	Matematyka		Fizyka	
	ilość	%	ilość	%
dst	28	48,27	37	63,79
db	23	39,66	17	29,31
bdb	7	12,07	4	6,90
Σ	58	100,00	58	100,00

Wyliczone na podstawie tabeli średnie arytmetyczne wynoszą:

dla matematyki $\bar{x} = 3,64$; dla fizyki $\bar{x} = 3,43$;

zaś odchylenia standardowe:

dla matematyki $\sigma = 0,69$; dla fizyki $\sigma = 0,66$

oraz współczynniki zmienności:

dla matematyki $V = 1,21$; dla fizyki $V = 1,16$

W oparciu o wartości liczbowe zawarte w tabeli 1. można stwierdzić, że 30 absolwentów szkół średnich przyjętych na pierwszy rok studiów wychowania technicznego /51,73 % ogółu/ zdaniem ich nauczycieli ze szkół średnich było dobrze i bardzo dobrze przygotowanych z matematyki.

W wyniku podobnej analizy odnośnie fizyki wyodrębniono grupę 21 osób /36,21 %/.

Zależności występujące między ocenami maturalnymi z matematyki i fizyki ujęto w tabeli 2.

Tabela 2.

Matematyka	Fizyka			Σ
	dst	db	bdb	
dst	27	9	2	38
db	7	4	2	13
bdb	3	4		7
Σ	37	17	4	58

Jak widać, w 21 przypadkach /53,44 %/ ogółu/ istnieje zgodność ocen maturalnych z matematyki i fizyki /liczby otoczone w tabeli linią przerywaną/. W przybliżeniu równomierny jest rozkład osób, dla których ocena z fizyki przewyższa ocenę z matematyki /powyżej linii przerywanej/ oraz takich, gdzie jest odwrotnie /poniżej linii przerywanej/.

b. Wyniki egzaminów wstępnych

Oceny uzyskane przez studentów podczas egzaminów wstępnych z matematyki /średnia ocen z egzaminu pisemnego i ustnego/ oraz z fizyki /ocena z egzaminu ustnego/ zestawiono w tabeli 3.

Tabela 3.

Egzamin wstępny

Przedmiot Ocena	Matematyka		Fizyka	
	ilość	%	ilość	%
dst	19	34,55	13	23,63
dst +	11	20,00	8	14,55
db	16	29,09	14	25,46
db +	4	7,27	8	14,55
bdb	5	9,09	12	21,81
Σ	55	100,00	55	100,00

Z danych zebranych w tabeli wynika, że w oczach komisji egzaminacyjnej dobrze i bardzo dobrze przygotowanych z matematyki było 25 osób /45,45 %/, zaś z fizyki 34 osoby /61,82%/. Porównując te wartości z wynikami ujętymi w tabeli 1. można sądzić, że komisja na egzaminie wstępnym z matematyki była bardziej surowa od komisji maturalnej /różnica w ocenach dobrych i bardzo dobrych wynosi 6,28 %/.

Stosując podobne kryterium można powiedzieć, że komisja egzaminacyjna z fizyki była bardziej liberalna /różnica na korzyść ocen dobrych i bardzo dobrych wynosi aż 25,61 %/. Powyższe porównania skłaniają do dalszej refleksji. Trzeba uwzględnić to, że ocena z matematyki jest średnią ocen z części pisemnej i ustnej egzaminu wstępnego.

W omawianej grupie egzaminu spisemnego nie zdało 7 osób, czyli 12,72 %, a następnie poprawiły one ocenę na egzaminie ustnym, jednak bez możliwości uzyskania średniej maksymalnej/. Odnosnie fizyki, oceną na świadectwie maturalnym najczęściej jest ocena uzyskana przez ucznia w przedostatniej klasie. Brak wtedy jeszcze prawdopodobnie motywacji do kształtowania wyników końcowych. Ponadto wydaje się, że na egzaminie wstępnym z fizyki mogą być przydatne wiadomości z zakresu takich przedmiotów technicznych, jak mechanika, maszynoznawstwo, elektrotechnika, elektronika, termodynamika i inne, co przy znacznym odsetku absolwentów technikum wśród zdających może być rzeczą istotną.

Relację między ocenami z matematyki i fizyki uzyskanymi na egzaminie wstępnym obrazuje tabela 4.

Tabela 4.

Matem.	Fizyka					
	dst	dst +	db	db +	bdb	
dst	7	3	6	2	1	19
dst +	4		3	3	1	11
db	2	5	4	2	3	16
db +					4	4
bdb			1	1	2	5
Σ	13	8	14	8	12	55

Jak widać zgodność ocen z matematyki i fizyki na egzaminie wstępnym wystąpiła w 14 przypadkach /dla 25,45 % badanych/, 28 razy wynik egzaminu z fizyki przewyższał wynik z matematyki, zaś 13 razy było odwrotnie.

c. Sprawność umysłowa studentów

W badaniach posłużono się skalą testów percepcyjnych I.C. Ravena. Zgodnie z postulatami B. Hornowskiego², uwzględnianymi przez niektórych badaczy³, przyjęto 30-minutowy czas

Tabela 5.

Sprawność umysłowa studentów

Przedz. klasowe	Sred. przedz. \bar{X}	Częstot. f	Iloczyn fx	Odchyl. od sred. $x = \bar{x} - \bar{X}$	Kwadrat odchyl. x^2	Iloczyn fx^2
56-60	58	3	174	+ 8,77	76,91	230,73
51-55	53	23	1219	+ 3,77	14,21	326,83
46-50	48	18	864	- 1,23	1,51	27,18
41-45	43	11	473	- 6,23	38,81	426,91
36-40	38	2	76	-11,23	126,11	252,22
Σ		57	2806			1263,87
\bar{x}						49,23
σ						4,75
ν						22,20

2. B. Hornowski: Analiza psychologiczna skali I.C.Ravena PWN, Warszawa 1970.
3. 30-minutowy czas badań stosowali:
S. Strzyżewski: Młodzież bydgoskich szkół podstawowych w świetle testu Progressives Matrices I.C.Ravena w: Przegląd Psychologiczny 1973, nr 1.
oraz
Z. Wiatrowski: Sprawność umysłowa uczniów szkół dla pracujących i jej społeczne uwarunkowania, Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, Prace Wydziału Nauk Humanistycznych nr 8, 1976.

badań. Liczba badanych osób wynosiła 57 /pominięto 1 studentkę na skutek jej długotrwałej nieobecności spowodowanej chorobą/.

Badania przebiegały zgodnie z postulatami autora testu. Wyniki podstawowe badań ujęto w tabeli 5.

Porównując wyniki zawarte w tabeli 5. z wynikami badań uzyskanymi przez Z. Wiatrowskiego⁴ na terenie Bydgoszczy w szkołach średnich /przeważnie zawodowych/ można stwierdzić:

- podobną średnią arytmetyczną /49,53/
- podobne odchylenie normalne /4,61/
- odmienny współczynnik zmienności /9,31/
- podobny rozkład wyników w 5 klasach górnych.

Wypływa stąd wniosek, że na studia wychowania technicznego dostaje się grupa osób reprezentujących przeciętną szkołę średniej /na ogół technikum/.

Układ wyników badań wyrażonych w centylach i stopniach selekcyjnych zebrano w tabeli 6.

Tabela 6.

Przedziały klasowe	$\bar{X} = 49,23$					
	f	cf	cP	Centyle	Stopień selekcyjny	%
56-60	3	57	100,00	99,12	bardzo dobry I	5,26
51-55	23	54	94,74	98,86	dobry II	40,35
46-50	18	31	54,39	53,51	przeciętny III	31,58
41-45	11	13	22,81	21,93	słaby IV	19,30
36-40	2	2	3,51	2,63	bardzo słaby V	3,52
Σ	57					100,00

4. Z. Wiatrowski: Powodzenia i niepowodzenia szkolne pracujących, PWN, Warszawa 1975, s. 77.

Z tabeli tej wynika, że bardzo wysokie wyniki w skali testu Ravena, świadczące o wysokiej sprawności myślenia, uzyskały tylko 3 osoby /5,26 % ogółu/.

Wyniki rozwiązań na poziomie wysokim uzyskały 23 osoby /40,35 %/. Jak podaje J. Wabia⁵ w psychologicznym poradnictwie zawodowym za kryterium kwalifikacji na studia wyższe przyjmuje się wyniki uzyskiwane w tym teście na poziomie wysokim i bardzo wysokim.

Komentarza zatem wymaga 31,58 % osób o niskim poziomie myślenia studentów oraz 15 osób, które wykazały się myśleniem słabym i bardzo słabym.

Liczby te mogą niepokoić z uwagi na to, że nie jest to losowo dobrana populacja, ale grupa osób legitymujących się świadectwem dojrzałości i zdany egzaminem wstępnym. Tym bardziej, że badania prowadzono zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami, zaś stosowane narzędzie badawcze uznane jest za diagnostyczne. Możliwość prowadzenia w nauce tej grupy studentów istnieje w wypadku, gdy wykażą się oni sumienną pracą.

3. W n i o s k i i u w a g i k o Ń c o w e

Odpowiadając na postawione na początku pytanie: jakimi są studenci I roku wychowania technicznego, można stwierdzić:

- a. Prezentują przeciętne wyniki w nauce matematyki i fizyki w szkole średniej - na poziomie między oceną dostateczną i dobrą.
- b. Ich oceny /z matematyki i fizyki/ na świadectwie maturalnym są na ogół zgodne,
- c. Na egzaminie wstępnym uzyskują na ogół niższe oceny z matematyki, a wyższe z fizyki niż posiadają na świadectwie maturalnym.
- d. Prezentują przeciętne zdolności myślenia z dominantą

5. Por. J. Wabia: Psychiczne determinanty powodzenia w studiach technicznych, Szkoła - Zawód - Praca, Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Pracy, Złotów 1975.

stopnia selekcyjnego dobrego.

W związku z powyższym wydaje się celowe głębsze spojrzenie na strukturę i organizację studiów oraz wyniki osiągnięte przez scharakteryzowaną wyżej grupę młodzieży na studiach wychowania technicznego.